

UKPUHQRE EMI ODUDE KE IFIQK ABASI YE EKE OWO

1 Nwede Corinth 1:17-31; 2:1-16.

QYQHỌ UKPEP-ŃKPỌ 389

Eke Ikpọ Owo

IKỌ IBUOT: “Edi eti ibuoṭ emi otode ke enyọñ edi edisana ke mbemiso, onyũ etie emem-emem, onyũ eme ime, awara ndikop mkpe ubọk, onyũ oyọhọ ye mbọm ye nti mfri; edi se itode ofuri esit, ye se minyeneke mbubik” (James 3:17).

I Unana Uyọhọ Ifiọk Owo

1. Enye ekere erikwọrọ Krọs nte ndisime, 1 Nwede Corinth 1:17, 18; Jeremiah 36:21-24.
2. Enye edi ke ata ibio-ibio ini, 1 Nwede Corinth 1:19; Isaiah 29:14.
3. Enye ọsuhọre akan ifiọk Abasi, 1 Nwede Corinth 1:20-25; 3:18-20; James 3:13-18.
4. Sia ifiọk owo midighe eke mbuṭidem enye oyom edinam emi otode odudu owo ndiyarade enye, 1 Nwede Corinth 1:22.

II Idaha Owo Abasi Ke Ererimbot

1. “Ifiọk ererimbot awak ndifumi ifiọk eke Heaven, 1 Nwede Corinth 1:26; 2:6-8.
2. Mmeme ke ifiọk ererimbot, ke ini Abasi adade enye anam ńkpọ, ekeme ndisin mbon ifiọk ke ndek, 1 Nwede Corinth 1:27, 28; 2 Nwede Corinth 10:1,10; Exodus 3:11; 4:10-12; Jeremiah 1:7-10.
3. Enye anam utom man Abasi ọbọ ubọñ, idighe owo, 1 Nwede Corinth 1:29-31; 2:1-5; 3:21-23.

III Ifiọk Abasi

1. Edi Spirit anam ańwańa, onyũ ayarade mme ndedibe ńkpọ, 1 Nwede Corinth 2:7-14; John 16:13; Nwede Mbon Rome 11:33.
2. Enye edi se eńwọñode eńọ andinim ke akpanikọ, 1 Nwede Corinth 2:15, 16; James 1:5; Ecclesiastes 2:26.

SE EKPEPDE EBAÑA

Mme Greek

Corinth ekedi akamba itie ukpep-ńkpọ. Ediwak mme Greek ema edu do emi eketańde idem ke ifiọk ererimbot mmọ. Ido edinam ye ukpep-ńkpọ mbon Greek edi se mbuk eset ama ekewet abaña ko ke ata edem-edem. Oto ke se ikotibede inọ Paul ke Athens, enye ama okut ntak emi ọfonde ndiwut ukpuhqre emi odude ke ifiọk owo ye ifiọk Abasi. Kpa ye mfin, ediwak owo eyom ido ukpono Abasi emi otode ifiọk owo, ekan enye emi otukde esit owo.

Ifiọk owo ama aka iso ntem ke ini oro, ndien ke eyo emi, enyũ eda ọkpọsọñ ifiọk owo ebuak ke ido ukpono Abasi ukem nte ekedide ke eyo mbon Greek. “Koro Christ ikosioho mi idọñ . . . ndikwọrọ Gospel: Akan oro idọñke mi ete nda ikike ke eritiñ ikọñkwọrọ gospel mbak cross Christ edikabare ikpikpu?” Nsinam ifiọk akpanamde enye akabare edi ikpikpu? Edieke edade mkpọsọñ ifiọk eke ererimbot ewet, mme usuhọre owo ikpekemeke ndifiọk enye. Ke ini mme ọkwọrọ-ikọ esọñde uyo eda mbufiọk owo ekwọrọ etiñ ebańa Eti-mbuk, ikọ Abasi mmọ inyeneke uwem ke esit. Utọ ikọ Abasi oro enyene ererimbot.

Mme Greek ke ukpep-ńkpọ ifiọk mmọ ema edomo ukeme ndisim ifiọk Abasi. Nte mmọ ekade ntọtuńọ-ntọtuńọ enyũ ewutde nte ifiọk mmọ edide, mmọ ikekemeke ndisim eti utit. Ndusuk mmọ ema ekere ete mmimọ ima inyene eti utit, enyũ ebat ete kpukpru efọn ema, edi mmọ kpukpru ema enana odudu erinyańa emi otode Christ. Ye mme Greek, edikwọrọKrọs Christ ekedi ndisime. Ke obot Mars, mme Greek ema ekpań utọñ ye oyọhọ ukpono tutu Paul ọkwọrọ otuk ikọ Eriset ke Mkpa. Oro ama ọsọñ mmọ ndiyọ; ndien mmọ enyeńe ibuoṭ. Ifiọk ererimbot asańa ke usuń inyene ererimbot. Enye adianare ofuri-ofuri ọkpọñ ifiọk eke okońde akan ifiọk owo. Ata akpan ibuoṭ ikọ ke Eti-mbuk edi Eriset ke Mkpa, ndien oro edi ifiọk emi okońde akan.

Mme Jew

“Mme Jew ebeñe mme idiñño”. Jesus ama etiñ abaña emana emi eyomde idiñño. Enye okokot mmọ emana efibe ye ukwañ-ñkpọ. Mme owo edu emi esññode etiñ ebaña mme idiñño. Ñwed Abasi ọdọhọ ọyọhọ-ọyọhọ ete edieke nnyin inimde ke akpanikọ mme idiñño eyetiene. Mbet ke eka ke kpukpru ebiet enyuñ ekwọrọ, Abasi akasaña ye mmọ onyuñ ọsọñọ ikọ mmọ ye mme idiñño emi etienede, idighe mmọ eketiene mme idiñño, edi mme idiñño eketiene mmọ.

Mmọ Emi Ekotde

Mme Greek ekedi mbon ifiok: oro ekedi kiet ke ubok utom mmọ. Udọñ-ikọ ekedi ubok utom ọnọ mmọ. Paul ama emen uduot iba owut mmọ, oro edi mme Jew ke ñkañ kiet ye mme Idut (Gentile) ke ñkañ eken. Ñdien enye ada ọyọhọ uduot ita oduk edi. “Edi nnyin ikwọrọ Christ nte owo emi ekewotde ke Cross; ọwọrọ itiat-iduọ ọnọ mme Jew, ye ndisime ikọ ke enyin mme Gentile; edi ọnọ mmọ emi Abasi okokotde, ye mmọ edide mme Jew ye edide mme Greek, Christ emi edi odudu Abasi ye Ifiok Abasi”. Ikot emi ama ọwọrọ aka ke ofuri ererimbot; isioho owo baba kiet ifep ke ikot emi, owo emi eyerede ke ebat esin ke otu mmọ emi ekotde.

Christ edi ifiok Abasi. Ke Enye “emi ofuri inyene ọniọñ ye ifiok edibede Enye ke Idem” (Ñwed Mbon Colossae 2:3). Oro ọnọ nnyin ñkpọ ndikere mbaña. Christ, emi akasañade ke mben inyañ Galilee, oyomde mme owo ke mben akpa oro, ikakaha ke otu mme Scribe ye mme Pharisee mme ke otu mbon esop Sanhedrin ndida mbet Esie, edi ata usuhọre ibon ekedi mme mmọ oro enye ekemekde. Esie ekedi ifiok emi okoñde akan tutu enye akabare edi ñkpọ mkpaidem ke idem ini uyen Esie, oto, ke se enye ọkọfiokde okonyuñ etiñde.

Ekekot mbet Esie mme ndisime ye mme ọkọi ke ifiok-ñwed, edi ikọ emi mmọ eketiñde ke ededu ye nnyin oto ke akwa Ñwed ifiok emi akananam ererimbot ediññode ebaña. Utom mmọ ekedi ndineñere Eti-mbuk mbon ke nde ke nde, nte emi nnyin inyenede ke Obufa Ediom. Mmọ ema edu ye Enye ebọ ukpep-ñkpọ ke isua ita ye ọfiọñ itio kiet, man enam mmọ edot ke utom oro. Nnyin idu ke akwa ufok-ñwed ke ini ikerede ñkpọ ibaña Eti-mbuk, oro edi eti-mbuk ke ido efen, esioñode mme ñkpọ enim ke ntak udomo, enyuñ ekpepde eto ke idaha ifiok owo. Mme idomo ke nsio-nsio usuñ edi ufok-ñwed emi edude ke Eti-mbuk. Mme ukpep-ñkpọ emi ekpepde ke utọ usuñ oro osuhọre oduk, idighe ke ebiet emi afo ekerede, edi ke “ebiet emi afo oduñde”, ko ke ata ọwọñ-esit fo. Edieke munyeneke mme ukpep-ñkpọ emi Ọbọñ ekeme ndida fi mbe ke ọkpọsọñ usuñ man Enye oduri fi adian ke Idemesie.

Mme Ñkpọ Emi Miduhe

“Edi Abasi ekemek ñkpọ oro edide ndisime ke ererimbot man Enye esuene mbon eti ibuot”. Se nte uwut-ñkpọ ke abaña owo oro akamanade nnan emi Jesus akanamde enye okut usuñ. Enye ama ọfiok odudu Abasi onyuñ ọtọñọ nditiñ ikọ-ntiense nnọ mme Pharisee emi “ebọrọde enyuñ edọhọde enye ete, Afo akamana ke idiok-ñkpọ ofuri-ofuri: nte afo ekpep nnyin ñkpọ ndien? Ntem ke mmọ ebin enye eduok”. Mme ọfiok-ñkpọ owo ema ekut esuene eto ubuene, nnan ebeñe-ebeñe.

Abasi ekemek “mme ñkpọ eke miduhe, man Enye anam mme ñkpọ eke edude ewọrọ ikpikpu”. Ini kiet mbon-ekọñ Assyria ema ekanare Samaria ekuk. Abasi ama anam mmọ ekop ọkpọsọñ uyom ke utọñ mmọ. Mmọ ekekere ete mbon enañ-mbakara ye mme ukpat-ñkpọ ke ebine mmọ. Mmọ ikebetke ndiwat ke mme enañ-mbakara mmọ, nditañ mme ekpat mmọ, edi efeñe ke ukot mmọ usọp-usọp nte ekekeme, ayak mme ọfọñ mmọ etomo ntre ke usuñ. Nso ke mmọ ekefehe ndibọhọ? Ikpikpu-ñkpọ! Abasi emekeme ndida mme ñkpọ eke miduhe nnam mme ñkpọ eke edude ewọrọ ikpikpu.

Christ

“Edi mbufo edi ubon emi Enye okobonde ke Christ Jesus, emi Abasi akanamde akabare edi ifiok ọnọ nnyin, kpa edinen-ido, ye erikabare-ndi edisana, ye uwọrọ-ufin”. Idahaemi Paul ọwọñọre ese mmọ emi ekotde, onyuñ ọdọhọ mmọ ete edieke mmọ eyomde ifiok yak mmọ etim emehe ido ye Ọbọñ Jesus Christ. Se, se ebuana oro akanamde ọnọ John. Mme ñkpọ eke enye ewetde edi mme nti inem mbuk. Kot se ntaha ọkọ-iyak, Peter, ekewetde ke nnyan-Ñwed esie iba, ndien afo eyekut akpanikọ ke esit edinemde fi tutu osim ata esit ukpọñ fo.

Nnyin imenyene Andifak, kiet emi akanamde uwa-usio isop, emi nnyin ikemedede ndibere ke Enye, emi nnyin ikemedede ndiwuk enyin nse ke ini mmem-idem mme idomo; edi Jesus ikenyeneke uwa usio-isop emi anade Enye ese. Enye ekedi Uwa usio-isop ke idem Esie. Enye ekenyene ndinam Ibet ọyọhọ ke nde, Enye ama anam ntre. Oto ke mkpa Esie ikpọñ-ikpọñ nnyin inyene edinam asana ye erifak. Ke anie efen ke nnyin

ikpebure mbure ke esit? “Koro nkadaduak nte ndifiokke baba nkpo kiet ke otu mbufo, ke mibohoke Jesus Christ, ye nte ekewotde Enye ke cross”. Afo emekeme ndikut se Paul akakamade ke ukworo-iko ye ukpep-nkpo esie. Ekedi ediwot Christ ke Kros, emi ekedi akpan ibuo ikoti-mbuk.

Edisana Spirit

“Iko mi ye ukworo-iko mi ikonyu isanake ke nnem-inua ye ifiok owo, edi edi Spirit akada odudu anam nkpo anwana mbufo”. Ini ekededi eke Spirit ye odudu etrede utom, kpukpru etre. Ndikworo iko ye unana Spirit edi ukem nte odudu electric miduhe. Nkukure odudu emi ukworo-iko owo ekemede ndinyene edi emi otode Spirit Abasi. Edieke owo ananade Spirit Abasi ke esit ye uwem esie, enye onyuu ebiet ebok mbat.

Enyene ifiok emi odibede ke enyin ererimbot, ndibe-nkpo emi Abasi ayarade ke Spirit Esie. Jesus okodoko ete, “Edi ke adanemi Enye oro edidide, kpa Spirit akpaniko, Enye eyeda mbufo oduk ke ofuri akpaniko” (John 16:13). Edisana Spirit edi akpan inyene nnyin, ndien oto ke Spirit nnyin inyene ekpri nkukut ke abana se Abasi ebeñede onim ono mmo eke emade Enye. Ukem nte owo enyenede ifiok ke se mmo efen enamde kpa ntre ke Spirit Abasi enyene ifiok abana mme nkpo emi Abasi anamde. Eyedi ndisime nditiu nno ebua nte ekebe utiu-iko asanade etiu iko. Enye ekeme ndidi ebua emi ofiokde nkpo eti-eti, edi emi isanake ye uduot esie. Ukem oro, ikpikpu owo ererimbot ikemeke ndifiok mme nkpo Abasi, koro eyarade mmo oto ke edisana Spirit. Ke iko efen mmo isanake nkpo ye uduot esie.

Owo ke mbufiok esie ekeme ndinam ediwak mkposon nkpo emem onyuu anam mme ikpo utom-ukwak eworo eda uyai-uyai; edi ke osimde ke mme nkpo Spirit, mbufiok esie oworo ikpikpu. Mme iko Jesus eyarade ndibe nkpo emi ono nnyin: “Mmoko Fi O Ete, Obon enyuu ye ison, koro Afo okodipde mbon eti ibuo ye mme asian mme nkpo emi, onyuu ayararede mmo ono nsek ndito. Edi ntre, Ete, koro enemde Fi ntem ke enyin” (Matthew 11:25,26).

MME MBUME

1. Siak mme ikpehe owo ita emi etinde ebaña ke usuk akpa ibuo nuwed emi.
2. Nso idi ntak emi Eti-mbuk emi eketiede nte ndisime ono mme Greek?
3. Nso idi ntak emi erikworo Christ nte Enye emi ekewotde ke Kros oworo itiat-iduo ono mme Jew?
4. Mme anie edi “mmo emi ekotde”?
5. Nso idi ntak emi nnyin ikpoburede mbure ke Christ ikpon minyuu idighe eke owo?
6. Nso ikedi ibuo ukworo-iko Paul?
7. Nso idi ntak emi Paul mikadaha “mme inem iko ifiok owo” ikworo iko esie?
8. Nnyin isana didie ifiok mme nkpo Abasi?
9. Nso idi ntak emi owo eke minyeneke Spirit mikemeke ndifiok mme nkpo Abasi?
10. Nso idi ndusuk nkpo oro edude ke “usuhore-itie” emi Abasi ekemekde man anam “mme nkpo eke edude eworo ikpikpu”?